

DİL TƏDRİSİNDƏ İSTİFADƏ OLUNAN MÜASİR TEKNOLOGİYALARIN ÜSTÜNLÜKLƏRİ

Faidə İsəyeva

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

<https://ORCID.org/0000-0003-1568-5885>

faida.isayeva@mail.ru

Xülasə

Qloballaşma bütün dünyada ingilis dilinin xüsusiyyətlərini və əhəmiyyətini artırdı. Dilin tədris olunmasında texnologiyanın sürətli inkişafı bir çox məsələlərdə öz cavabını tapmayan yeni sualların yaranmasına səbəb oldu. Texnologiyanın tətbiqi ingilis dilində tədris metodlarını xeyli dəyişdi. Tədrisin irəliləməsi baxımından maraqlı və daha məhsuldar olması kimi bir çox alternativlər önə sürdü. Multimedia texnologiyası və onun ingilis dilinin tədrisində tətbiqi, xüsusilə də təhsildə dilin ünsiyyət vasitəsi kimi kontekstdə daha güclü və təsirli bir vasitə kimi əsas göstərici hesab olunur. Bunun üçün də artıq ənənəvi üsullarla deyil, tədrisin müasir texnologiyalar ilə zənginləşdirilməsi əsas götürülməlidir.

Açar sözlər: texnologiya, dil tədrisi, multimedia, integrasiya, virtual sinif

ADVANTAGES OF MODERN TECHNOLOGIES USED IN LANGUAGE TEACHING

Faida İsəyeva

Azerbaijan State Pedagogical University

Abstract

Globalization has increased the characteristics and importance of English throughout the world. The rapid development of technology in teaching the language has led to the emergence of new questions that have not found their answers in many issues. The application of technology has significantly changed the teaching methods in English. It has put forward many alternatives that are interesting and more productive in terms of the progress of teaching. Multimedia technology and its application in English language teaching, especially in the context of language as a means of communication in education, is considered a

key indicator as a more powerful and effective tool. For this reason, the enrichment of teaching with modern technologies should be taken as a basis, not with traditional methods. The article attempts to investigate such a topic.

Key words: technology, language teaching, multimedia, integration, virtual class.

ПРЕИМУЩЕСТВА СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ, ИСПОЛЬЗУЕМЫХ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКУ

Фаида Исаева

Азербайджанский государственный педагогический университет

Резюме

Глобализация увеличила характеристики и важность английского языка во всем мире. Бурное развитие технологий в обучении языку привело к появлению новых вопросов, которые во многих вопросах не нашли ответов. Применение технологий существенно изменило методы обучения английскому языку. Оно выдвинуло множество альтернатив, интересных и более продуктивных с точки зрения прогресса преподавания. Мультимедийные технологии и их применение в преподавании английского языка, особенно в контексте языка как средства общения в образовании, считаются ключевым показателем как более мощный и эффективный инструмент. По этой причине за основу следует взять обогащение обучения современными технологиями, а не традиционными методами. В статье предпринята попытка исследовать такую тему.

Ключевые слова: технологии, обучение языку, мультимедиа, интеграция, виртуальный класс.

Giriş /Introduction

Müasir pedaqoji strategiyalar dinamik və interaktiv öyrənmə təcrübələrini təklif etmək üçün təkmilləşən texnologiyalardan istifadə edir. Onlayn platformalar, virtual mühitlər təkcə dil öyrənməni cəlb etmir, həm də tələbələrin ingilis dili bacarıqlarını artırır. Müəllimlər texnologiyanın ingilis dili təhsilində inteqrasiyasında mühüm rol oynayırlar. Onlar linqvistik biliklər verməklə yanaşı, tələbələrin müxtəlif ehtiyaclarını qarşılamaq üçün öz yanaşmalarını uyğunlaşdıraraq texnologiyaya əsaslanan öyrənmə təcrübələrinin vasitəçilərinə çevrilirlər.

Bu gün uşaqlarda gördüyümüz üç vacib zəka forması var: emosional, yaradıcı və təlimat. Adətən mühazirə əsaslı dərsləri təşviq edən ənənəvi sinif mühiti daha çox sonuncu seçimə yönəlmişdir. Standartlaşdırılmış testlər və oxşar sıralama vasitələri eyni təhsil yanaşması metodudur. Elm və texnikanın sürətli inkişafı ilə multimedia texnologiyasının yaranması və inkişafı, səs, vizual, animasiya effektləri olan tədrisə tətbiqi İngilis dili tədrisində də böyük rol oynayır və ingilis dili yeni dövrdə tədris modelində islahat və araşdırmalar üçün əlverişli bir platforma yaradır. İngilis dili tədrisində müasir texnologiyaların istifadəsi, xüsusən də çoxsaylı sahələr və fənnlər üzrə görünməmiş inkişaf lar fonunda əvəzsiz hala gəlmişdir. İnternet ingilis dili tədrisini optimallaşdırmaq və demək olar ki, məhdudiyyətsiz bir proqram təminatına, tətbiqlərə və İngilis dilinin tədrisini və öyrənməsini sürətləndirə bilən köməkçi platformalara və materiallara giriş əldə edir [<https://honestproscons.com/pros-and-cons-of-technology-in-education/>]. Bu mənfəətlər hamı üçün əlçatan ola bilsə də, müəllimlərin tez-tez fərqli vasitələrin və tədris metodlarının işlədilməsində əsas rol oynadığı qeyd olunur. Ənənəvi tədris tələbələrin müəyyən bir dili dərk etmə qabiliyyətini və dilin quruluşunu, mənasını və funksiyasını anlamağa mane olur və tələbələri passiv bilik alıcılarına çevirir. Buna görə də ünsiyyət hədəfinə çatmaq çətinləşir. Tələbələrin düşüncə tərzini inkişaf etdirən və şagirdlərin emosiyalarını stimullaşdıran müəllimlərin göstərişləri ilə multimedia texnologiyası tədrisin və öyrənmənin inteqrasiyasını axtarır və şagirdlərə daha çox stimula verir, fərqli təşkil olunan dərslər tələbələrin təfəkkürünü aktivləşdirir. Uşaqlar bu gün texnologiyaya çıxış əldə etdikdə, standart öyrənmə alqoritmindən kənarda qalanlar hələ də öz potensiallarını istifadə edib real vəziyyətə çatıb bilirlər. Texnologiya uşaqların maraqlarını bir çox cəhətdən qəbul etməyə imkan verir. Öyrənmələri fərqli bir strategiyanın daha effektiv şəkildə öyrənməsinə köməkçi olub olmadığını görmək üçün istədikləri təqdirdə və səhvlərdən istifadə edərək işləməyə imkan verir.

Dil məktəbləri üçün virtual siniflərə dəstək olmaq üçün böyük bir iqtisadi yönəlmə var, çünki bu, səy göstərmədən qazanc həddini artırır. Dünyadakı yüzlərlə tələbəyə tək bir virtual sinif vasitəsilə canlı bir dərs yayımlaya və bundan bir qazanc əldə edə bilirlər. Xərclərə qənaət etməklə paralel olaraq tələbə həcmi də artırıb oluruq. Virtual siniflər dil öyrənmələri üçün olduqca təsirli və faydalıdır, çünki təhsil mərkəzlərinə hər il daxil olan tələbələrin sayını artırmaqla yanaşı eyni zamanda xərcləri qənaət etməyə imkan verir. Bir çox tələbə üçün virtual dərslərdə iştirak ənənəvi dərs otağında olmaqdan daha

asandır və bu o deməkdir ki, dil məktəbləri fiziki infrastrukturun artmasına ehtiyac qalmadan daha çox tələbəyə kurslar təklif edə bilər. Şagirdlər öz evlərinin və ya ofislərinin rahatlığında canlı virtual siniflərdə otura bilər və dil məktəbləri ən yaxşı keyfiyyətli dil təhsili verməyə diqqət edə bilərlər. Bundan əlavə, üz-üzə dərslərdə iştirak etmək üçün lazım olan vaxta və əlavə resurslara, nəqliyyat xərclərinə, zamana qənaət etmiş olurlar [<https://honestproscons.com/pros-and-cons-of-technology-in-education/>].

Multimedia tədrisi tələbələrin rolunu vurğulayır və müəllimlər və tələbələr arasında "qarşılıqlı əlaqənin" əhəmiyyətini artırır. Multimedia tədrisinin əsas xüsusiyyəti şagirdlərin qulaq asmaq və danışmaq bacarıqlarını inkişaf etdirmək və ünsiyyət qabiliyyətlərini inkişaf etdirməkdir. Kontekst yaratmaqda multimediyadan istifadə müəllim və tələbə arasında mübadilə üçün yaxşı platforma yaradır, eyni zamanda ənənəvi sinif tədris modelində yaxşılaşan bir dil mühiti təmin edir.

Texnologiya müəllimlərə faydalı ola biləcək tələbələr haqqında bütün məlumatları birləşdirməyə və istifadə etməyə imkan verən müxtəlif platformalar və tətbiqlər təqdim edir. Buraya iştirak tarixindən tutmuş riyaziyyat səviyyələrinə qədər hər şey daxil ola bilər. Yığıldıqdan sonra bu məlumat müdaxilənin faydalı ola biləcəyi yerləri müəyyənləşdirmək üçün istifadə edilə bilər [Wilson, 1994:36].

İngilis dilinin tədrisi və öyrənilməsində texnologiyanın istifadəsinin üstünlükləri barədə bir çox tədqiqatlar aparılmışdır. Hennessy müəllimlərin və şagirdlərin yeni yollarla işləməsinə həvəsləndirmək üçün İKT aktlarının katalizator rolunu oynadığını bildirir. Tədqiqatçı müşahidəsi zamanı anlayır ki, öyrənənlər daha çox avtonom olduqları zaman müəllimlər öyrənənlərin müstəqil hərəkət etmələrini və düşünmələrini təşviq və dəstəkləməli olduqlarını hiss edirlər. Kompüterlərin tətbiqi şagirdlərin öyrənmə münasibətlərini dəyişdirir və özünə inamı artırır. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT) tədris və öyrənmə üçün bir sıra üstünlüklərə malikdir. Birincisi, öyrənənlər daha çox məlumat toplamağa kömək edə biləcək aktiv bir rol oynayır [Crystal, 1997:55]. Sonrakı təqiblər şagirdlərin daha müstəqil olacağı yerlərdə daha çox məlumatı əhatə edir. Nəhayət, öyrənənlər yeni şagird əsaslanan tədris materiallarını emal edə bilər və onların dil öyrənmə bacarıqları arta bilər. Warschauer öz tədqiqatlarında texnologiyanı sinfə necə inteqrasiya etməyi barədə iki fərqli görüşü izah edir. Birincisi, koqnitiv yanaşmada, öyrənənlər dilə marağını daha mənalı, əlaqəli şəkildə artırmaq və öz biliklərini artırmaq imkanı

əldə edirlər. İkincisi, sosial yaşmada öyrənənlərə həqiqi sosial qarşılıqlı münasibətlər üçün real həyat bacarıqlarını tətbiq etmək üçün imkanları görür və müqayisə edə bilirlər. Zhao 2013-cü ildə apardığı tədqiqatların nəticəsində bu fikirləri dəstəklədi və hədəf dildə orijinal materiallara çıxışın uğurlu dil öyrənməsi üçün vacib olduğunu söylədi.

Digər tədqiqatçı Alsaleem 2014-cü ildə tərəfindən keçirilən araşdırmada İngilis dilini dialoq formasında WhatsApp tətbiqlərindən istifadə edərək, şagirdlərin yazılarını, söz ehtiyatlarını, söz seçimlərini və danışiq qabiliyyətlərini inkişaf etdirdiyini vurğulamışdır. Bu araşdırmanın nəticələrinə əsasən, WhatsApp şagirdlərin yazı qabiliyyətində, danışma bacarığında, söz ehtiyatında və söz seçimində inkişaf etdirmək qənaətinə gəldi. Godzicki, Krofel və Michaels şagirdlərin sinifdəki motivasiyasını və qiymətləndirməsini araşdıran bir araşdırma etdi. Bu araşdırmadan əldə edilən nəticələr texnologiyanın sinif daxilində bir tədris vasitəsi kimi istifadə edildiyi zaman şagirdlərin sinifdə daha fəal iştirak etdiklərini ortaya qoydu. Texnologiya vasitələrinin əlçatanlığı və motivasiyasına gəldikdə böyük bir inkişafı göstərir.

Lin and Yang (2011) Wiki texnologiyasının şagirdlərin yazı bacarıqlarını inkişaf etdirəcəyini araşdırmaq üçün bir araşdırma etdi. Şagirdlər keçidlər yazacaqları və sonra sinif yoldaşlarının yazılarını oxuyub cavab verəcəkləri bir Wiki səhifəsinə qoşulmağa dəvət edildi. Tələbələr dərhal aldıkları rəylərin bu cür texnologiyanı istifadə etməyin bir faydası olduğunu ifadə etdilər. Digər bir tapıntı şagirdlərin sinif yoldaşlarının işlərini oxumaqla lüğət, orfoqrafiya və cümlə quruluşunu öyrənmələri idi.

İnternet, öyrənilənlərə tələffüzdə, həmçinin yeni lüğətlərin əldə edilməsində və möhkəmləndirilməsində səslənən mahnıların, danışan elektron kitabların, podkastların və videokliplərin köməyi ilə orijinal şifahi modellərin zəngin bir mənbəyi ola bilər [Harmer, 2001:105].

Nəticə / Conclusion

İngilis dilinin tədrisində texnoloji avadanlıqlardan istifadə bugün təhsildə ən zəruri məsələlərdən biridir. Müasir dövrdə tədrisin keyfiyyətini, inkişafını texnologiyasız təsəvvür etmək mümkün deyil. Təhsildə texnologiyaların inkişafı xarici dillərin, xüsusilə də ingilis dilinin tədrisində də özünün mühüm rolunu göstərməkdədir. Yeni texnoloji avadanlıqların dilin tədrisində tətbiqi bəzən məhdud imkanlar gətirsə də, lakin dərstdə təşkilatçılıq və ünsiyyət bacarıqlarının inkişafı ilə interaktiv ünsiyyəti gerçəkləşdirən müəllimlərin əvəzolunmaz rolları da unudulmur. Davamlı öyrənmə və çoxdillə ünsiyyətin dominantlıq etdiyi

dövrə distant təhsilə olan ehtiyac təkcə təhsil sahəsində deyil, həm də evdə öyrənmədə özünü göstərməkdədir. Belə ki, bu gün texnologiyanın təhsilə cəlb olunması ilə distant təhsil daha da aktualığını göstərməkdədir.

Ədəbiyyat / References

1. “Təhsildə Qloballaşma və İKT” mövzusunda konfrans materialları. (2008). – Bakı: – s.7-9
2. Bates, A.E. (1995). Technology, open learning, and distance education. – London:– Routledge. – 201p.
3. Chun, D. (1998). Using CACD to facilitate interactive competence. – Austin: – Labryinth. – 24p.
4. Crystal, D. (1998). English as a global language. – Cambridge: Cambridge University Press. – 212 p.
5. Harmer, J. (2001). The Practice of English Language Teaching: Third edition. – Pearson Education Limited. – 145 p.
6. Lorentz, D. (2011). Oracle Database SQL Language Reference. – Oracle. – 700 p.
7. Wilson, E (1999). Online electronic libraries. Paper presented at the Ninth British and Irish Legal Education Technology Association Conference, Coventry. – England: Retrieved. – May 30. –314 p.
8. <https://honestproscons.com/pros-and-cons-of-technology-in-education/>
9. http://www.literacy.org/ICTconf/OECD_Selwyn_final.pdf,2003

Məqalə tarixçəsi

<i>Daxil olub</i>	<i>07.02.2024</i>
<i>Düzəlişə göndərilib</i>	<i>14.02.2024</i>
<i>Qəbul edilib</i>	<i>03.03.2024</i>
<i>Nəşrə tövsiyə edib</i>	<i>Tamilla Vahabova</i>
<i>pedaqogika elmləri doktoru, dosent</i>	